

ל"ה גיבורי גוש עציון'

נבנתה באיטליה, כספינת מפרש במספנה ב-Via Reggio. בשנות ה-30 הותקן בה מנוע דיזל, ותרניה הונמכו. השתייכה לחברת Mario Starita, והייתה רשומה בנאפולי.

נקראה ע"ש קבוצה של 35 לוחמים שיצאה מירושלים ב-15 בינואר 1948 לשם סיוע לגוש עציון הנצור, התגלתה ליד הכפר 'צוריף', הותקפה וכל לוחמיה נהרגו. האנייה יצאה ב-17 בינואר מוונציה כשעל סיפונה 273 מעפילים. כבר בדרכה מאחת מתעלות הגישה לפתח הנמל עלתה על שרטון. בסופו של דבר נחלצה והמשיכה בדרכה.

הספינה הניפה אמנם דגל טורקי, אך הבריטים הבינו במה מדובר ודלקו אחריה החל מיום ה-31 בינואר. ב-1 בפברואר נצמדו שתי משחתות לצידי האונייה ו-45 חיילים בריטים עלו עליה. הספינה נגררה, ללא התנגדות, לחיפה. המעפילים הועברו למחנה המעצר בקפריסין.

מפרט טכני

שמות קודמים	Sylvia Starita
שם צופן	הזקנה
שנת בניה	תחילת שנות ה-20 של המאה העשרים
סוג כלי השייט	דו תרנית מדגם Schooner, שהורכב עליה מנוע דיזל. שלד וציפוי עשויים עץ.
תפוסה	כ-150 טון.
הנעה	מנוע דיזל מסוג מרצדס בנץ 4 צילינדרים, 2,120 כ"ס, 800 סל"ד (בפועל 500).
מהירות	5-6 קשרים.

רכש והכנה

הרוכש	המוסד לעלייה ב', באמצעות סוכן מקומי.
מקום הרכישה	איטליה.
ארגון הספינה להעפלה	הספינה צוידה בסירת הצלה לשמונה איש. בחדר מתחת לחדר ההגה נבנה סליק למכשירים ולתעודות, וכן סליק לאנשים בחדר שרשרת העוגן. מקומות הלינה סודרו בקומות במחסן וחולקו לשישה בלוקים של קונסטרוקציה עשויה צינורות ודרגשי עץ.

צוות ומלואים

מפקד הספינה	יצחק לנדאור – יתרו – פלי"ם
מלואים נוספים	לא היו.
גדעוני	יחיאל אדמוני.
מכשיר קשר	מכשיר מתוצרת עצמית.
צוות	שלושה מלחים, קפטן, שני מכונאים ותיקים, שהיו כבר בהפלגות העפלה. המכונאי הראשי, איטלקי, היה בהפלגת 'אף על פי כן'.

העלאת מעפילים

נמל / אזור ההעלאה	פלסטרינה, תעלה באחת הלגונות של ונציה, במרחק כ- 12 מיל מהעיר.
יחס השלטונות	שלטונות המכס תפסו את המזון שהובא במכוניות של הג'וינט. כתוצאה מכך ההפלגה הייתה בסכנה. בהתערבות עדה סרני ברומא קיבל מפקד הנמל הוראה לשחרר את המזון, ואף אמר לה בטלפון: "אני לפקודתך גבירתי. מדוע היית צריכה להגיע אלי בעקיפין ולא לפנות ישירות?".
מספר מעפילים	273
מוצא ושיוך תנועתי	179 גברים ו-88 נשים, מהם 12 ילדים ובני נוער. רובם מהונגריה ורומניה, חברי תנועות ציוניות: מזרחי - 7, איחוד - 49, השומר הצעיר - 47, גורדוניה - 21, הבונים - 42, דרור - 45.
מחנה המעפילים	בקרבת נמל ההעלאה.
דרך הגעה לאזור ההעלאה	המעפילים הגיעו ממחנה פליטים באוסטריה ומהאזור האמריקאי בגרמניה. כמה מיוצאי הונגריה הגיעו משוודיה. משם הועברו למחנה באיטליה ומשם ברכבת לוונציה.
ההעלאה	ב- 14 בינואר 1948 הוסעו המעפילים ברכבת לוונציה. משם הועברו בשעות הלילה בשתי סירות מנוע אל הספינה.
ארגון הספינה	התפקידים האחראיים, כמו תצפית ושמירה על המזון, נמסרו לקבוצת 'הבונים', שחבריה היו גם ההגאים.

ההפלגה

תאריך ההפלגה ושעה	17 בינואר 1948, 05:30 ספינת גרר מוונציה הגיעה כדי לגרור את האנייה מהתעלה אל מחוץ לנמל. במהלך הגרירה עלתה הספינה על שרטון. מייד יצא מישהו עם ספינת הגרר לוונציה כדי להזעיק לעזרה ספינת גרר נוספת. בצהרים בהתערבות עדה סרני הגיעה גוררת נוספת ובעזרת זרמי הגאות ירדה הספינה מהשרטון והמשיכה בדרכה.
נתיב ההפלגה	מתעלת פלסטרינה בים האדריאטי לאורך החוף המערבי האיטלקי, מפרץ מנפרדוניה (Manfredonia), מיצר אוטרנטו (Otranto), הים האגאי, פלופונז, איי יוון, מיצר קורינתוס, כרתים, סקרפנטו מדרום לקפריסין, כף גאטה (Gata), לימסול, בירות, חוף נהריה.
אירועים בדרך	בלילה של ה- 17 בינואר התחוללה סערה קשה, והספינה נכנסה לעגון בנמל אוטרנטו. בבוקר הפליגה לכיוון איי יוון. ב-29 בינואר הייתה סערה נוספת. ב-30 בינואר היו תקלות במנוע. נתיב ההפלגה שונה כמה פעמים בגלל הסערות והיסחפות הספינה. בתוכנית היה להיפגש עם הספינה 'רונדין' (שם מקורי; זאת הספינה שביצעה ביולי 1946 את הפלגת המעפילים 'אנצו סרני') כדי להעביר אליה את המעפילים ולחזור לאיטליה, אך הדבר לא התבצע.

עימות עם הבריטים

גילוי וליווי בריטי	ב- 31 בינואר בשעה 10:00 התגלתה הספינה על ידי מטוס סיור. באותה עת שהו המעפילים בבטן הספינה. ב- 12:00 חזרו שני המטוסים, ומיד אחר כך, בשעה 13:00 בקירוב, הופיעה המשחתת 'ציילדרס'.
הכנות לעימות והראות	ב-29 בינואר נשלח לספינה מברק: "אין להתנגד בים, יש להתנגד פאסיבית בנמל, אם הכוונה תהיה גירוש לקפריסין".
העימות ותוצאותיו	בשעה 14:30, במרחק של כ- 80 מיל מחופי הארץ, הניפה האונייה דגל תורכי. המשחתת נשארה צמודה. בשעה 17:30 נאלצו המעפילים לעלות לסיפון בגלל המחנק ששרר בבטן הספינה. הם הניפו דגל ישראל, ואז שידרו הבריטים במורס דרישה מהספינה להפליג לקפריסין. התשובה הייתה שמפליגים לחיפה. הבריטים הסכימו בתנאי שיותר להם לעלות לסיפון. התשובה שניתנה הייתה חיובית מבלי להתייעץ עם הארץ, כנראה עקב התנאים הקשים והמנוע שהתקלקל. הספינה המשיכה בהתקדמותה, וללווי הצטרפה משחתת נוספת. ב- 1 בפברואר, במרחק 29 מיל מחופי לבנון, בשעה 10:15, חסמה משחתת את נתיב השיט. בשעה 11:20, כאשר שתי המשחתות חוסמות את דרכה, זינקו 45 מלחים בריטים ושני קצינים ועלו על הסיפון. המלחים השליכו את אנטנת הקשר לים. המנוע השתק והספינה נגררה לנמל חיפה. בשעה 14:00 הגיעה לנמל ונקשרה לסיירת 'פאבה'.
תקשורת לארץ בעימות	הקשר נותק, משום שהצוות פירק את האנטנה והשליכה לים, כדי שלא יתגלו.

חילוץ מלווים

הוראות והכנות לחילוץ	ההוראות היו להסתתר בסליק ולהתחמק אחר כך.
החילוץ	יצחק לנדאור הסתתר בסליק, אך התגלה והועבר עם המעפילים לקפריסין. יחיאל אדמוני נשלח אף הוא עם המעפילים לקפריסין, אך כעבור שבועיים הצליח לצאת באמצעות סרטיפיקט על שם אישה, ובנמל חיפה חולץ בידי עובדי הנמל.

תוצאות

לאן הגיעו המעפילים	למחנה הקיץ 55 בקפריסין.
--------------------	-------------------------